

Posudek oponentky disertační práce

Autorka disertační práce **Mgr. et Mgr. Lucie Žáčková**

Název disertační práce **Systémové hodnocení kvality paliativní péče v ČR**

Obor **Sociální práce, Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií**

Oponentka **doc. MUDr. Alena Vosečková, CSc.**

Rok obhajoby **2024**

Rozsah: 149 s. Tabulky a obrázky: 3/3 Přílohy: 5 Použitá literatura: 189 pramenů

Hodnocení formulace hlavního cíle práce

Cílem disertační práce bylo vytvoření nástroje pro hodnocení kvality hospicové péče v ČR, ověření jeho funkčnosti a zhodnocení procesu jeho implementace do každodenního fungování organizací poskytujících paliativní péči hospicového typu.

Hlavní výzkumná otázka: Za jakých podmínek je možná implementace nástroje na hodnocení kvality paliativní péče v hospicových organizacích. Tato hlavní výzkumná otázka byla rozpracována do 2 dílčích podotázek

- Je využívání tohoto nástroje v hospicové praxi přijatelné?
- Jaké jsou přínosy a možné překážky implementace metodiky v každodenní praxi z pohledu poskytované péče?

Hodnocení struktury práce

Struktura práce je logická z hlediska cílů práce.

V teoretické části jsou zpracovány klíčové pojmy se kterými autorka ve výzkumné části pracuje. Rozsah uvedených pojmů i kapitol je adekvátní, tj. žádný z uvedených pojmů či kapitol nepovažují za nadbytečný.

Teoretická část této disertační práce se zabývá otázkami spojenými s přípravou metodiky měření kvality hospicové a paliativní péče. Teoretická část je logicky propojena s výzkumem, který se věnuje tvorbě a pilotní implementaci této metodiky.

Ve výzkumné části je přehledně popsáno, jak byla studie realizována - je uveden design celého projektu, včetně role realizátorky, výzkumnice a role odborníků z praxe v postupných fázích projektu. Je také objasněno využití metody zapojení uživatelů.

Popis a hodnocení metodické části práce

Výzkumně implementační projekt byl realizován od března 2019 do března 2022. Průběh i realizace projektu byly tedy do značné míry ovlivněny pandemií COVID-19 a s ní spojenými restrikcemi uplatňovanými na území ČR.

Projekt byl složen ze tří vzájemně navazujících etap (1 přípravná, 2 pilotní)

První (přípravná fáze) - v Centru paliativní péče byl vypracován návrh metodiky pro měření kvality hospicové péče aplikovatelný jak v lůžkových, tak v domácích hospicích. Základem pro tvorbu metodiky byla rešerše zejména zahraniční literatury a zmapování zahraniční dobré praxe. V této etapě převažovala u autorky role realizátorky nad rolí výzkumnickou rolí.

Druhá etapa je jádrem výzkumné části tohoto disertačního projektu. V této etapě se uskutečnila pilotní implementace metodiky, sběr dat a vyhodnocení implementace, zjišťovala se funkčnost jednotlivých nástrojů a probíhala úprava pro finální podobu. V této etapě působila autorka

ve výzkumnické roli, role realizátorky ustoupila do pozadí. Pilotní implementace metodiky byla realizována ve čtyřech hospicích s různou kapacitou působících v různých regionech České republiky. Jednalo se o 2 lůžkové hospice a 4 domácí hospice ve 2 případech organizace poskytovala obě služby. Monitoring a vyhodnocení průběhu implementace bylo realizováno na základě RE-AIM rámce, který využívá kvalitativní i kvantitativní výzkumné metody a podporuje tak analýzu různých typů a zdrojů dat.

V poslední etapě - probíhala implementace získané finální podoby metodiky. Tato etapa nebyla součástí předkládaného disertačního výzkumu. Autorka ale dále spolupracovala s realizačním týmem a výsledky této etapy byly využity při interpretaci dat v disertační práci.

Metodika měření kvality hospicové péče byla založena na 3 základních nástrojích sběru dat (administrace byla realizována jednotlivými hospici, zpracování dat a příprava výstupů byla řešena Centrem paliativní péče).

Dotazník zpětné vazby od pozůstalých

Tematické oblasti dotazníků zahrnují fyzické aspekty péče, koordinace péče, komunikace hospicového týmu, poskytování informací během péče, vnímání emocionální a spirituální podpory, apod

Pacientské formuláře

Údaje vycházejí z klientovy dokumentace o průběhu individuální péče a slouží k získání dat za daný hospic o poskytované péči. Zaznamenávají se jak zdravotní, tak psychosociální informace.

Kumulativní formuláře - elektronický formulář (excel), do kterého se vyplňují celková/kumulativní data za hospic (sada cca 40 ukazatelů) za období šesti měsíců.

Zpracování získaných dat má logickou strukturu. Pro větší přehlednost autorka prezentuje získané výsledky postupně po jednotlivých dimenzích (dosah, účelnost, přijetí, implementace, udržení). U každé dimenze se sleduje její individuální a systémová úroveň (pokud to daná dimenze umožňuje). Pro usnadnění vzhledu a pochopení souvislostí předkládaných výsledků je u každé dimenze také rovnou provedeno její vyhodnocení.

Autorka ve své práci uvádí reflexi etických rizik výzkumu a rizik zvolené výzkumné strategie.

Hodnocení naplnění cíle a zpracování závěrů práce

Prezentované výsledky výzkumně implementačního projektu zaměřeného na vytvoření a implementaci metody hodnocení kvality paliativní péče v domácích a lůžkových hospicích ukázaly, že implementace tohoto nástroje do reálné praxe se ve vymezeném časovém období v účastnických organizacích v zásadě podařila. Proces implementace byl dobře nastaven a existuje reálný předpoklad využití této metodiky v praxi i v dalším období.

V tomto smyslu byl naplněn cíl disertační práce.

Současně se autorka zmiňuje o některých limitech projektu, které mohou mít vliv na možnosti generalizace výsledků a tím i realizaci projektu do praxe.

Z tohoto důvodu prosím autorku o objasnění těchto omezení (viz. otázky k obhajobě).

Hodnocení formální stránky práce

Stylistická a gramatická úroveň práce a dodržení formálních požadavků odpovídá nárokům kladeným na disertační práci.

Hodnocení přínosu práce pro praxi sociální práce či sociální politiky

Disertační práce autorky (předložený text a výzkumně implementační projekt včetně jeho vyhodnocení) - přinesla nové a důležité poznatky o hospicové péči v České republice, poskytla

pohled do jejího fungování, pochopení potřeb a výzev, kterým jsou dnes vystaveny hospice a jejich klienti.

Autorka ve své disertační práci klade důraz na význam zavádění systémového měření kvality hospicové péče. Ve výzkumné části podrobně ukázala proces přípravy a průběh pilotní implementace metodiky do praxe, identifikuje možnosti i limitace zavádění systematického měření kvality v paliativní péči v ČR.

Zvládnutím tohoto výzkumně implementačního projektu bylo, že byl od počátku postaven na spolupráci s reprezentanty domácích a lůžkových hospiců. Tento model má z hlediska aplikace a udržitelnosti implementovaného programu mimořádný význam, protože umožňuje, aby ti, kteří výsledky využívají, mohli od samého počátku aktivně spolupracovat na vývoji programu i na přípravě samotné implementace.

Celkové zhodnocení práce

Předloženou disertační prací a seznamem publikací souvisejících s disertační prací autorka prokázala široké znalosti z oboru paliativní péče i z praxe. Výzkumná část je také na velmi dobré úrovni. Považuji předkládanou disertační práci za velmi kvalitní.

Otázky k obhajobě

1. Projekt Centra paliativní péče zaměřující se na systémové měření kvality paliativní péče se do značné míry inspiroval australským modelem označovaným jako PCOC. Bylo by možné tento model pro komisi podrobněji popsat?
2. Limity realizace výzkumného cíle lze spatřovat v několika dimenzích. *Prosím autorku o reflexi těchto omezení.*
 - dvojrole autorky disertační práce, která se významně podílela na tvorbě a realizaci metodiky a následně její implementaci také hodnotila.
 - do výzkumně implementačního projektu se dobrovolně zapojily hospice, které lze označit za progresivní a transparentní organizace. Tento vzorek tedy nemůže být plně reprezentativní pro všechny hospicové organizace.
 - absence dat přímo od pacientů (PROMs). Nedostatek těchto dat může vést k neúplnému obrazu o efektivitě a kvalitě poskytované péče z pohledu samotných pacientů. PROMs jsou v metodice v tuto chvíli nahrazeny zpětnou vazbou od pozůstalých.

:

Předložená práce splňuje nároky kladené na disertační práci,
doporučuji k obhajobě.

Doc. MUDr. Alena Vosečková, CSc.
Ústav sociální práce, Filosofická fakulta
Univerzita Hradec Králové

V Hradci Králové dne 19.1.2024